บทความวิจัย

ทักษะการฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำในคำภาษาญี่ปุ่น[1] ของผู้เรียนชาวไทย: เปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำกับผู้ที่ไม่มี[2]

ยุพกา ฟูกุชิม่า
ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ
ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ คือ 1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย และ 2. เพื่อวิเคราะห์ว่าความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์การฝึกฝนเสียงสูงต่ำช่วยกระตุ้นการเรียนรู้เสียงสูงต่ำมากน้อยเพียงใด โดยใช้แบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำที่ดัดแปลงจาก “แบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาโตเกียว” ซึ่งพัฒนาโดย 河津他 (2003) กลุ่มเป้าหมายได้แก่นิสิตสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 74 คน โดยมุ่งศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำกับผู้ที่ไม่มี ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนชาวไทยมีแนวโน้มที่จะฟังเสียงสูงต่ำคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าได้ดีกว่าคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม

2. อัตราความถูกต้องของการฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำมีแนวโน้มลดลงผกผันกับจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น

3. รูปแบบเสียงสูงต่ำที่มีอัตราความถูกต้องของการฟังต่ำสุดคือแบบลบสอง (คำที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่สองนับจากท้ายคำ) ในคำ 4-5 พยางค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อลงท้ายด้วยทำนองเสียงคำถาม

4. ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์การฝึกฝนเสียงสูงต่ำ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการฟัง และสามารถแยกแยะเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นได้ถูกต้องมากขึ้น โดยเฉพาะแบบราบ แบบสูงที่พยางค์ต้น และแบบสูงที่พยางค์กลาง (ยกเว้นแบบลบสอง) ของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า ซึ่งมีอัตราความถูกต้องของการฟังโดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 80

คำสำคัญ: ทักษะการฟัง การแยกแยะเสียงสูงต่ำ ความรู้เกี่ยวกับการออกเสียง

---

[1] หมายถึงเสียงสูงต่ำของภาษามาตรฐาน ได้แก่ ภาษาโตเกียว

[2] บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้เรียนชาวไทย” ที่ได้รับทุนสนับสนุนจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558

Research Paper

Thai Learners' Listening Skills in the Accent Discrimination of Japanese Words: A Comparison of Those That Have Had Accent Learning and Practice Experience with Those That Have Not

Yupaka Fukushima
Faculty of Humanities, Kasetsart University
Tasanee Methapisit*
Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

This paper had two objectives. The first was to analyze the difficulties in the perception of the Japanese pitch accents of Thai learners of Japanese. The second was to clarify whether the knowledge of accents and experience of listening practice could accelerate the acquisition of the pitch accent or not by using an accent perception test modified from the "Tokyo Accent Perception Test" created by Kawatsu Motoi et al. (2003). The target group of this study was first-year students in the Faculty of Humanities at Kasetsart University. The study focuses on the differences between the students that have had accent learning and practice experience and those that have not. Seventy-four students participated in this study and the results were as follows.

1. The Thai learners were able to perceive accents with an affirmative intonation better than accents with an interrogative intonation.

2. The accuracy of the accent perception decreased with the increase in the length of the words.

3. The penultimate accent (the second from the last syllable) was the most difficult accent pattern for the participants to identify, especially in the interrogative intonation.

4. Prior knowledge of the accent system and practice enhanced the students' listening skills regarding accent discrimination. Especially the Heiban type, the Atamadaka type, and the Nakadaka Type in the affirmative intonation showed a high accuracy rate at more than 80%.

Keywords: listening skills, accent discrimination, prior knowledge of accents

---

* Corresponding author's e-mail: fhumykf@ku.ac.th, tasanee.m@arts.tu.ac.th

1. บทนำ

การศึกษาภาษาต่างประเทศในปัจจุบันมุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างทักษะทางการสื่อสาร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ภาษาต่างประเทศนั้นๆ ไปใช้ได้จริงในการทำงาน หรือเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับเจ้าของภาษา ดังนั้นทักษะการออกเสียงซึ่งสัมพันธ์กับการพูดโดยตรง จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการออกเสียงได้ถูกต้องและเป็นธรรมชาติจะช่วยให้ผู้ฟังเข้าใจง่าย ส่งผลให้การสื่อสารราบรื่น (ยุพกา, 2555)

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจสภาพการเรียนการสอนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยยุพกาและคณะ (Yupaka et al, 2008) พบว่า ถึงแม้อาจารย์ชาวไทยจะตระหนักถึงความสำคัญในการเรียนการสอนวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น แต่อาจารย์ที่สอนการออกเสียงยังมีจำนวนน้อย และยังไม่มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอนส่วนใหญ่ ได้แก่ เสียงพยัญชนะที่เป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวไทย พยางค์พิเศษที่มีวิธีการออกเสียงซับซ้อน แต่ยังขาดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำ (accent) ทำนองเสียง (intonation) การเน้นข้อมูลสำคัญ (prominence, focus) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ออกเสียงภาษาญี่ปุ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติ (ยุพกา, 2558) สอดคล้องกับการระบุของ 磯村 (2001) ที่ว่า “การเรียนการสอนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศยังไม่เพียงพอ” นอกจากนี้จากการสำรวจของ タサニー (2014) ยังพบว่าผู้เรียนชาวไทยกว่าร้อยละ 70 ไม่มั่นใจในความสามารถด้านการออกเสียงของตนเอง และคาดหวังสูงต่อการชี้แนะรายบุคคลจากอาจารย์ผู้สอนชาวญี่ปุ่น

ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่มีเสียงสูงต่ำ (accent) ซึ่งนอกจากจะทำหน้าที่แสดงความหมายที่แตกต่างของคำที่เขียนเหมือนกันแล้ว ยังสัมพันธ์กับโครงสร้างประโยค และทำนองเสียง (Intonation) จากงานวิจัยของ 佐藤 (1995, 2001) พบว่า สัทสัมพันธ์[3] (Prosody) มีอิทธิพลต่อการพูดภาษาญี่ปุ่นอย่างเป็นธรรมชาติมากกว่าเสียงสระหรือพยัญชนะ กล่าวคือ แม้ผู้เรียนจะออกเสียงพยัญชนะบางตัวไม่ถูกต้อง แต่หากทำนองเสียงในระดับประโยคมีความเหมาะสม ภาษาญี่ปุ่นที่พูดโดยรวมจะฟังง่าย มีความเป็นธรรมชาติ อย่างไรก็ตามการจะฝึกฝนทำนองเสียงจำเป็นต้องเรียนรู้เสียงสูงต่ำ (ยุพกา, 2558) เนื่องจากลักษณะทำนองเสียงในภาษาญี่ปุ่นถูกกำหนดโดยเสียงสูงต่ำของคำที่ประกอบอยู่นั่นเอง ทั้งนี้สำหรับการเรียนรู้เสียงสูงต่ำผู้เรียนชาวไทยจำนวนมากกว่าร้อยละ 80 ยังตระหนักว่ายากและเป็นปัญหาสำหรับตนเอง (ยุพกา 2555 น. 87, タサニー, 2014 p. 93)

ในการเรียนรู้เสียงสูงต่ำ สิ่งสำคัญคือการฟังและรับรู้ให้ได้ว่าคำๆ นั้นมีเสียงสูงต่ำอย่างไร โดยต้องสังเกตว่าคำๆ นั้นมีตำแหน่งเสียงสูงต่ำหรือไม่ และถ้ามี อยู่ที่พยางค์ใด เพื่อนำไปสู่การจดจำรูปแบบเสียงสูงต่ำ และการออกเสียงที่ถูกต้องต่อไป งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย มีปัญหาการฟังเสียงสูงต่ำรูปแบบใดมากที่สุด และปัจจัยใดที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้เสียงสูงต่ำ โดยบทความนี้นำเสนอผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่เรียนและผู้ที่ไม่ได้เรียนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการสอนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำที่เหมาะสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยต่อไป

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการฟังเสียงสูงต่ำในภาษา

[3] สัทสัมพันธ์ (Prosody) คือสัทลักษณ์อื่นๆ ที่ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะและสระในการพูดครั้งหนึ่งๆ เช่น ระดับเสียงสูงต่ำ ความดัง ความเร็ว จังหวะ การเน้นพยางค์ ความยาว (พจนานุกรมศัพท์สัทศาสตร์ 2537, น. 55)

ญี่ปุ่นของชาวต่างชาติ เป็นที่สนใจของนักวิชาการด้านการศึกษาภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่ประมาณ 20 ปีที่แล้ว โดยมุ่งเน้นที่จะหาคำตอบว่าชาวต่างชาติที่เรียนภาษาญี่ปุ่นมีปัญหาการฟังเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นอย่างไร การเรียนการสอนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำ ช่วยพัฒนาทักษะการฟังเสียงสูงต่ำหรือไม่ ทักษะการฟังเสียงสูงต่ำดีขึ้นหรือไม่ เมื่อเวลาผ่านไป ในที่นี้จะขอทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนชาวจีน ชาวเกาหลี และชาวไทยเป็นหลัก

สำหรับผู้เรียนชาวจีนที่ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่ ในงานวิจัยของ 鮎沢他 (1997) พบว่า 1. คำที่ต่อท้ายด้วยทำนองเสียงคำถามจะฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำยากขึ้น 2. ผู้เรียนชาวจีนสามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบ และแบบลบสองได้ดี 3. เสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นมีอัตราการตอบผิดถูกระหว่างกลุ่ม (ผู้ที่มีคะแนนสูง กลาง และต่ำ) มากที่สุด อีกทั้งในงานวิจัยของ 西郡他 (1997) ยังพบว่าการให้ความรู้เกี่ยวกับเสียงสูงต่ำอย่างเป็นระบบ และการฝึกฟังเสียงสูงต่ำ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถฟังเสียงสูงต่ำภาษาโตเกียวได้ดีขึ้น และประสิทธิผลนี้ยังคงอยู่ถึงแม้เวลาจะผ่านไป นอกจากนี้ การศึกษาว่าความรู้ (=การจำ) เกี่ยวกับเสียงสูงต่ำ สัมพันธ์กับทักษะการฟังเสียงสูงต่ำภาษาโตเกียวอย่างไรโดย 磯村 (1996) ทำให้ทราบว่าผู้เรียนสามารถฟังเสียงสูงต่ำของคำที่จำรูปแบบเสียงสูงต่ำได้ ในทางกลับกันคำที่ฟังเสียงสูงต่ำได้ยากก็มักจะจำไม่ได้ และมักจะฟังเสียงสูงต่ำผิดตามแบบที่ตนเองจดจำ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ไม่เคยจดจำรูปแบบเสียงสูงต่ำมาก่อน ผู้เรียนก็สามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบและแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ดี ยกเว้นแบบสูงที่พยางค์กลางที่การฟังตำแหน่งเสียงสูงต่ำยังเป็นเรื่องยาก

ด้านผู้เรียนชาวเกาหลี ในงานวิจัยของ 李 (2010) ซึ่งทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำด้วยคำที่ไม่มีความหมาย พบว่า 1. คะแนนความถูกต้องของการฟังลดลงเมื่อจำนวนพยางค์มากขึ้น 2. ผู้เรียนสามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบได้ดีที่สุด แต่มีคะแนนต่ำสุดในการฟังคำศัพท์ 5 พยางค์ที่ออกเสียงแบบลบ 4 (ตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่ที่พยางค์ที่ 4 นับจากท้ายคำ) 3. การระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำของแบบสูงที่พยางค์กลางเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียนชาวเกาหลี เนื่องจากคะแนนที่ได้แตกต่างจากชาวญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ

งานวิจัยที่มีผู้เรียนชาวไทยเป็นกลุ่มเป้าหมายร่วมในการศึกษาได้แก่ 鮎沢他 (1995) ซึ่งได้สำรวจการฟังเสียงสูงต่ำภาษาโตเกียวของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติ เปรียบเทียบกับชาวญี่ปุ่น พบว่าผู้เรียนชาวไทย[4] สามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบได้ดีที่สุด แต่รูปแบบเสียงสูงต่ำที่ฟังยาก ได้แก่ คำ 5 พยางค์ที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 4 อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยของ 鮎沢孝子・小高京子 (1998) ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจในลักษณะเดียวกัน โดยแบ่งผู้เรียน[5] ออกเป็นกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ พบว่าทั้งสองกลุ่มสามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์ต้นและแบบราบได้ดีกว่าแบบสูงที่พยางค์กลาง โดยเฉพาะคำ 5 พยางค์ที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 3 มีอัตราความถูกต้องของการฟังต่ำที่สุด ทั้งนี้ 鮎沢孝子・小高京子 ได้สันนิษฐานว่าเกิดจากโครงสร้างคำที่ใช้ในการทดสอบซึ่งเป็นคำศัพท์ผสมคำช่วย และให้ข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าไม่น่าจะมีรูปแบบเสียงสูงต่ำใดที่เรียนรู้ยากสำหรับผู้เรียนชาวไทย

นอกจากงานวิจัยเชิงปริมาณข้างต้น ยังมีงานวิจัยระยะยาว เช่น การสำรวจการฟังเสียงสูงต่ำ

[4] นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 1-4

[5] นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 4

ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติต่อเนื่องกัน 6 ครั้ง ในระยะเวลา 1 ปี พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สามารถฟังเสียงสูงต่ำดีขึ้นเป็นลำดับ โดยอัตราการตอบถูกโดยเฉลี่ยมีค่าสูงขึ้นทุกครั้งที่ทำการทดสอบ และยังพบว่าผู้เรียนสามารถฟังเสียงสูงต่ำของคำ 4 พยางค์ และ 5 พยางค์ ได้ดีขึ้นด้วย ซึ่งน่าจะเป็นผลจากการจัดการเรียนการสอนการออกเสียง (平田他, 1997) นอกจากนี้ จากการสำรวจต่อเนื่องกันเป็นเวลา 3 ปีครึ่ง ในงานของ 鮎沢他 (2000) พบว่าการทดสอบฟังเสียงสูงต่ำครั้งแรกผู้เรียนยังมีอัตราการตอบถูกไม่สูงนัก แต่หลังจากนั้น 5 เดือน อัตราการตอบถูกสูงขึ้นจนไม่แตกต่างกับผลการทดสอบกับชาวญี่ปุ่น และยังสามารถคงอัตราการตอบถูกในระดับเดิมแม้เวลาจะผ่านไป 2 ปี

จากงานวิจัยที่ผ่านมาทำให้ทราบว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติ สามารถฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำภาษาโตเกียวได้ดีแตกต่างกันแล้วแต่ภาษาแม่ และระดับของผู้เรียน ความเข้าใจในสัทสัมพันธ์ และการฝึกฟังเสียงสูงต่ำ ส่งผลดีต่อทักษะการรับรู้เสียงสูงต่ำ โดยทักษะการฟังเสียงสูงต่ำมีแนวโน้มดีขึ้น หรือสามารถรักษาระดับแม้เวลาผ่านไป

อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่างานวิจัยข้างต้นทำการสำรวจประมาณ 20 ปีก่อน และส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในประเทศญี่ปุ่นโดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีปัจจัยเกื้อหนุนด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้เสียงสูงต่ำ ดังนั้นจึงควรมีการสำรวจกับผู้เรียนชาวต่างชาติ ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศของตนเอง เพื่อศึกษาว่าผลการวิจัยจะแตกต่างไปหรือไม่ ทั้งนี้จากงานวิจัยของ 鮎沢他 (1995) และ 鮎沢孝子・小高京子 (1998) ยังไม่สามารถระบุชัดเจนว่า เสียงสูงต่ำรูปแบบใดที่ยาก หรือเป็นปัญหาสำหรับผู้เรียนชาวไทย นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจและการฝึกฝนเสียงสูงต่ำ ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้มากน้อยเพียงใด

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย

2. เพื่อวิเคราะห์ผลของความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์การฝึกฝนเสียงสูงต่ำที่มีต่อการฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำ

4. วิธีการวิจัย

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย[6] คือนิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 74 คน[7] โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ซึ่งได้เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำในรายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น”[8] จำนวน 26 คน (“กลุ่ม KU”) โดยเคยเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผู้เรียนหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก กลุ่มวิชาภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ ที่ไม่ได้เรียนวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น” จำนวน 48 คน (“กลุ่ม KUBJ”) ซึ่งมีทั้งผู้ที่เคยและไม่เคยเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 15 คน (31.25%) และ 33 คน (68.75%) ตามลำดับ[9]

[6] กลุ่มเป้าหมายของงานวิจัยนี้คือนักศึกษาชั้นปีที่ 1-4 ซึ่งศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก โดยบทความวิจัยนี้เป็นการรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[7] จำนวนผู้เรียนชั้นปีที่ 1 ทั้งหมด

[8] เป็นรายวิชาที่เรียนเกี่ยวกับทฤษฎีการออกเสียงตั้งแต่เสียงสระ พยัญชนะ พยางค์พิเศษ เสียงสูงต่ำ ทำนองเสียง และฝึกฝนการออกเสียงสัปดาห์ละ 2 คาบ (คาบละ 90 นาที) เป็นเวลา 1 ภาคการศึกษา (15 สัปดาห์) รวมชั่วโมงเรียนทั้งสิ้นประมาณ 45 ชั่วโมง

[9] อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่ได้พิจารณาพื้นความรู้ภาษาญี่ปุ่นที่แตกต่างกันของกลุ่มผู้เรียน

4.2 วิธีการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นที่ดัดแปลงจาก “แบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาโตเกียว” ซึ่งพัฒนาโดย 河津他 (2003) เนื้อหาของแบบทดสอบมี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1. เพศ 2. สถาบันการศึกษา 3. ชั้นปี 4. ระดับ JLPT 5. วิชาเอกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 6. ภาษาต่างประเทศที่เคยเรียนนอกจากภาษาญี่ปุ่น 7. ประสบการณ์การเรียนการออกเสียงภาษาญี่ปุ่น 8. ประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น 9. ระดับการฟัง-พูดภาษาญี่ปุ่น การสังเกตและเรียนรู้เสียงสูงต่ำ ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมี 10 ข้อดังต่อไปนี้ ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถเลือกตอบว่า “ไม่รู้ / ไม่แน่ใจ” ได้เช่นกัน ซึ่งกำหนดให้เป็นตัวเลือกข้อ 3. ของทุกคำถาม

(1) เสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่น	1. มีแบบมาตรฐานแบบเดียว 2. แตกต่างกันไปตามภูมิภาค
(2) ข้อใดเป็นข้อจำกัดของเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่น	1. ในหนึ่งคำ เมื่อขึ้นเสียงสูงแล้วจะไม่ลงเสียงต่ำอีก 2. ในหนึ่งคำ เมื่อลงเสียงต่ำแล้วจะไม่ขึ้นเสียงสูงอีก
(3) ข้อใดสำคัญกว่ากัน	1. การขึ้นเสียงสูงที่ต้นคำ 2. ตำแหน่งที่เปลี่ยนจากเสียงสูงไปต่ำ
(4) ข้อใดมีความหมายว่า “ตรงโน้น มีสะพาน”	1. そこに はしが あります。 2. そこに はしが あります。
(5) คำ 3 พยางค์ มีรูปแบบเสียงสูงต่ำกี่รูปแบบ	1. 3 รูปแบบ 2. 4 รูปแบบ
(6) คำว่า 花(はな) (ดอกไม้) คำช่วยที่ตามหลังเป็นเสียงสูงหรือเสียงต่ำ	1. เสียงต่ำ 2. เสียงสูง
(7) คำที่เขียนด้วยคะตะคะนะ เช่น パパイヤ アルバイトตำแหน่งเสียงสูงต่ำส่วนใหญ่อยู่ที่ใด	1. พยางค์ที่สาม นับจากต้นคำ 2. พยางค์ที่สาม นับจากท้ายคำ
(8) กริยา「する」 กับ 「来る」 มีเสียงสูงต่ำ	1. แบบเดียวกัน 2. ต่างกัน
(9) คำคุณศัพท์ い มีเสียงสูงต่ำเพียง 2 รูปแบบ ได้แก่	1. แบบ-1 และแบบ -2 2. แบบราบ และแบบ -2
(10) คำนามที่ประสมกัน เช่นคำว่า 国立大学 (มหาวิทยาลัยรัฐ) รูปแบบเสียงสูงต่ำขึ้นอยู่กับ	1. คำนามตัวหน้า 2. คำนามตัวหลัง

4.3 แบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น

แบบทดสอบการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นแบ่งเป็น 2 ชุด ได้แก่ ชุดคำศัพท์ที่ออกเสียงด้วยทำนองเสียงบอกเล่า 28 คำ และชุดคำศัพท์ที่ออกเสียงด้วยทำนองเสียงคำถาม 28 คำ ซึ่งเป็นคำศัพท์เดี่ยวไม่ผสมคำช่วย เนื่องจาก 鮎沢孝子・小高京子 (1998) สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นสาเหตุทำให้ผู้เรียนชาวไทยมีปัญหาการฟังคำ 5 พยางค์ที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่ 3 เกณฑ์การเลือกคำทดสอบคือ 1. เป็นคำศัพท์ที่จัดอยู่ในระดับ 1 ของการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นแบบเก่า ความยาวของคำ 2-5 พยางค์ รูปแบบละ 2 คำ[10] โดยคัดเลือกจากพจนานุกรมเสียงสูงต่ำออนไลน์ OJAD[11] (Online Japanese Accent Dictionary) หรือพจนานุกรมเสียงสูงต่ำ Shinmeikai Japanese Accent Dictionary (新明解日本語アクセント辞典) 2. ภายในคำไม่มีพยางค์พิเศษ ทั้งนี้ไม่มีการทดสอบแบบสูงถึงพยางค์ท้าย (尾高型) รายการคำทดสอบอยู่ในตาราง 1 และ ตาราง 2

ตาราง 1 คำทดสอบที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าจำแนกตามจำนวนพยางค์ และรูปแบบเสียงสูงต่ำ

รูปแบบเสียงสูงต่ำ[12]		คำ 2 พยางค์	คำ 3 พยางค์	คำ 4 พยางค์	คำ 5 พยางค์
แบบราบ	(❶型)	つつ(筒) どぶ(溝)	たなだ(棚田) むかで(百足)	いきさつ(経緯) おもむき(趣)	うわきもの(浮気者) そこぢから(底力)
แบบสูงที่พยางค์ต้น	(❶型)	う┐ず(渦) ご┐さ(誤差)	い┐くた(幾多) ど┐ぼく(土木)	ア┐クセル じ┐たばた	か┐みほとけ(神仏) パ┐ラグアイ
แบบสูงที่พยางค์กลาง	(❷型)		はま┐や(破魔矢) ほご┐し(保護司)	きど┐ぐち(木戸口) たち┐うお(太刀魚)	ウエ┐スタン エキ┐ストラ
	(❸型)			こころ┐え(心得) よふか┐し(夜更かし)	うでだ┐めし(腕試し) わたり┐どり(渡り鳥)
	(❹型)				いわしぐ┐も(鰯雲) さいたか┐ね(最高値)

[10] ซึ่งคาดว่าผู้เรียนไม่คุ้นเคยเพื่อป้องกันปัจจัยของความรู้ที่มีผลต่อการฟังตามผลการวิจัยของ 磯村 (1996)

[11] www.gavo.t.u-tokyo.ac.jp/ojad/

[12] รูปแบบเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 1. ประเภทที่ไม่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำ (ตำแหน่งที่เปลี่ยนจากเสียงสูงไปต่ำ) ซึ่งในงานวิจัยนี้เรียกว่า “แบบราบ” และ 2. ประเภทที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำซึ่งในงานวิจัยนี้เรียกว่า “แบบสูงที่พยางค์ต้น” คือมีตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่พยางค์แรก “แบบสูงที่พยางค์กลาง” คือมีตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่พยางค์กลางตั้งแต่พยางค์ที่สองเป็นต้นไป และ “แบบสูงถึงพยางค์ท้าย” คือออกเสียงเช่นเดียวกับแบบราบ แต่จะมีการเปลี่ยนจากเสียงสูงไปต่ำเมื่อมีคำต่อท้าย (ไม่มีการสำรวจในงานวิจัยนี้) นอกจากนี้สำหรับคำ 4-5 พยางค์ที่มีตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่พยางค์ที่สองนับจากท้ายคำ ในงานวิจัยนี้เรียกว่า “แบบลบสอง”

ตาราง 2 คำทดสอบที่จบด้วยทำนองเสียงคำถามจำแนกตามจำนวนพยางค์ และรูปแบบเสียงสูงต่ำ

รูปแบบเสียงสูงต่ำ		คำ 2 พยางค์	คำ 3 พยางค์	คำ 4 พยางค์	คำ 5 พยางค์
แบบราบ	(❶型)	ぼら(鰡) やぶ(藪))	くぼみ(窪み) ほとり	きぬさや(絹さや) さかずき(杯)	おくりさき(送り先) すかしぼり(透かし彫り)
แบบสูงที่พยางค์ต้น	(❶型)	はˬき(破棄) ぶˬよ(蚋)	こˬのは(木の葉) ざˬくろ(柘榴)	コˬミカル テˬキサス	オˬフサイド バˬタフライ
แบบสูงที่พยางค์กลาง	(❷型)		たてˬし(殺陣師) よそˬみ(余所見)	くさˬもち(草餅) ほごˬしょく(保護色)	きくˬいむし マエˬストロ
	(❸型)			うずみˬび(埋火) とびらˬえ(扉絵))	ごろあˬわせ(語呂合わせ) のしあˬわび(熨斗鮑)
	(❹型)				かがみいˬた(鏡板) さかさふˬじ(逆さ富士)

4.4 การวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความถูกต้องของการฟังคำศัพท์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และเปรียบเทียบความแตกต่างของอัตราความถูกต้องระหว่างกลุ่มที่ได้เรียนรู้และฝึกฝนเสียงสูงต่ำในรายวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น” และกลุ่มที่ไม่ได้เรียนวิชา “การออกเสียงภาษาญี่ปุ่น” ด้วยการทดสอบ t-test

5. ผลการวิจัย

5.1 ระดับการฟัง-พูด ภาษาญี่ปุ่น การสังเกตและเรียนรู้เสียงสูงต่ำ

ผู้วิจัยได้สำรวจเกี่ยวกับระดับการฟัง-พูดภาษาญี่ปุ่น การสังเกตและเรียนรู้เสียงสูงต่ำ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนคุ้นเคยกับภาษาญี่ปุ่นในด้านของเสียงระดับใด กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้เสียงสูงต่ำมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดหัวข้อคำถามและให้ผู้เรียนเลือกตอบ 1-5 ตามมาตราวัดของลิเกิร์ต ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวมค่าร้อยละของผู้ที่เลือกตอบ “4” หรือ “5” เข้าด้วยกันเป็นจำนวนรวมของผู้ที่มีระดับการฟัง-พูดภาษาญี่ปุ่น มีการสังเกตและเรียนรู้เสียงสูงต่ำระดับ “มาก” ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์เป็นไปตามตาราง 3

ตาราง 3 ระดับการฟัง-พูด ภาษาญี่ปุ่น การสังเกตและเรียนรู้เสียงสูงต่ำ

หัวข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น						คะแนนรวมของ 4 และ 5
	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด		
1. ในแต่ละวันคุณดูสื่อภาษาญี่ปุ่นต่างๆ เช่น การ์ตูน ละคร ข่าว ผ่านอินเทอร์เน็ต ทีวี ฯลฯ มากน้อยเพียงใด	19.2%	19.2%	34.6%	15.4%	11.5%	KU	38.4%
	4.2%	20.8%	27.1%	29.2%	18.8%	KUBJ	25.0%
2. ในแต่ละวัน คุณพูดคุยกับคนญี่ปุ่น (เช่น อาจารย์ เพื่อน ฯลฯ) มากน้อยเพียงใด	0.0%	15.4%	3.8%	42.3%	38.5%	KU	15.4%
	0.0%	6.3%	16.7%	41.7%	35.4%	KUBJ	6.3%
3. เวลาฟังภาษาญี่ปุ่น คุณสังเกตเสียงสูงต่ำมากน้อยเพียงใด	3.8%	7.7%	46.2%	34.6%	7.7%	KU	11.5%
	2.1%	12.5%	45.8%	37.5%	2.1%	KUBJ	14.6%
4. เวลาพูดภาษาญี่ปุ่น คุณระมัดระวังความถูกต้องของเสียงสูงต่ำมากน้อยเพียงใด	0.0%	15.4%	30.8%	46.2%	7.7%	KU	15.4%
	0.0%	14.6%	37.5%	39.6%	8.3%	KUBJ	14.6%
5. เวลาจำคำศัพท์ คุณพยายามจำเสียงสูงต่ำ มากน้อยเพียงใด	0.0%	11.5%	34.6%	38.5%	15.4%	KU	11.5%
	0.0%	18.8%	39.6%	35.4%	6.3%	KUBJ	18.8%
6. เวลาไม่รู้รูปแบบเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ คุณตรวจสอบจากพจนานุกรม, OJAD มากน้อยเพียงใด	11.5%	0.0%	19.2%	34.6%	34.6%	KU	11.5%
	2.1%	6.3%	12.5%	43.8%	35.4%	KUBJ	8.4%

จากตาราง 3 พบว่าข้อ 1. ซึ่งแสดงถึงระดับการเข้าถึงสื่อภาษาญี่ปุ่น ข้อ 2. ระดับการใช้ภาษาญี่ปุ่น ข้อ 6. การตรวจสอบรูปแบบเสียงสูงต่ำ ข้อ 4. การระมัดระวังความถูกต้องของเสียงสูงต่ำ ซึ่ง “กลุ่ม KU” มีจำนวนผู้ที่ตอบ “4” และ “5” มากกว่า “กลุ่ม KUBJ” ในภาพรวมกล่าวได้ว่าผู้เรียนสัมผัสกับภาษาญี่ปุ่นผ่านการดูและฟังเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นค่อนข้างน้อย กล่าวคือผู้เรียนเน้นที่ความเข้าใจมากกว่าการใช้ภาษาญี่ปุ่น ส่วนการเรียนรู้เสียงสูงต่ำนั้น ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มยังไม่ค่อยสังเกต ระมัดระวังความถูกต้อง หรือพยายามจดจำรูปแบบเสียงสูงต่ำ รวมทั้งไม่ค่อยใส่ใจตรวจสอบรูปแบบเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ ทั้งนี้สำหรับ “กลุ่ม KU” ซึ่งถึงแม้จะทราบว่าสามารถตรวจสอบได้จากสื่ออะไรบ้างก็ยังมีผู้ที่กระตือรือร้นที่จะเข้าถึงสื่อค่อนข้างน้อย

5.2 ความรู้เกี่ยวกับเสียงสูงต่ำ

ผู้วิจัยนับเฉพาะคำตอบที่ถูก (ไม่นับคำตอบที่ผิด และที่ตอบว่า “ไม่รู้/ไม่แน่ใจ”) และวิเคราะห์ค่าร้อยละของผู้ที่ตอบคำถามเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมี 10 ข้อ ได้ผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าร้อยละของผู้ที่ตอบถูกเปรียบเทียบระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ”

	กลุ่ม KU (เรียนการออกเสียง)	กลุ่ม KUBJ (ไม่เรียนการออกเสียง)
1. เสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นมีแบบมาตรฐานแบบเดียว หรือแตกต่างกันไปตามภูมิภาค	80.8%	62.5%
2. ข้อใดเป็นข้อจำกัดของเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่น	92.3%	10.4%
3. ข้อใดสำคัญกว่ากันระหว่างการขึ้นเสียงสูงที่ต้นคำ หรือตำแหน่งที่เปลี่ยนจากเสียงสูงไปต่ำ	76.9%	37.5%
4. ข้อใดมีความหมายว่า “ตรงโน้น มีสะพาน”	76.9%	25.0%
5. คำ 3 พยางค์ มีรูปแบบเสียงสูงต่ำกี่รูปแบบ	50.0%	0.0%
6. คำว่า 花 (ดอกไม้) คำช่วยที่ตามหลังเป็นเสียงสูงหรือเสียงต่ำ	53.8%	22.9%
7. คำที่เขียนด้วยคะตะคะนะ เช่น パパイヤ アルバイト ตำแหน่งเสียงสูงต่ำส่วนใหญ่อยู่ที่พยางค์ใด	100.0%	10.4%
8. กริยา「する」กับ「来る」มีเสียงสูงต่ำแบบเดียวกัน หรือต่างกัน	57.7%	12.5%
9. คำคุณศัพท์ い มีเสียงสูงต่ำเพียง 2 รูปแบบ ได้แก่อะไรบ้าง	100.0%	2.1%
10. คำนามที่ประสมกัน เช่นคำว่า 国立大学 (มหาวิทยาลัยรัฐ) รูปแบบเสียงสูงต่ำขึ้นอยู่กับคำนามตัวหน้า หรือคำนามตัวหลัง	76.9%	12.5%
ค่าเฉลี่ย	**76.5%**	**19.6%**

จากตาราง 4 พบว่า “กลุ่ม KU” ที่เคยเรียนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำในรายวิชาการออกเสียงภาษาญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยการตอบถูกร้อยละ 76.5 โดย 7 ใน 10 ข้อ ผู้เรียนส่วนใหญ่ (กว่า 75%) สามารถตอบได้ถูกต้อง มีเพียง 3 ข้อได้แก่ข้อ 5. “คำ 3 พยางค์ มีรูปแบบเสียงสูงต่ำกี่รูปแบบ” ข้อ 6. “คำว่า 花 (ดอกไม้) คำช่วยที่ตามหลังเป็นเสียงสูงหรือเสียงต่ำ” และข้อ 8. “กริยา「する」 กับ 「来る」 มีเสียงสูงต่ำแบบเดียวกัน หรือต่างกัน” ที่ผู้เรียนประมาณครึ่งหนึ่งตอบได้ถูกต้อง

สำหรับ “กลุ่ม KUBJ” มีค่าเฉลี่ยการตอบถูกร้อยละ 19.6 โดยข้อที่มีผู้เรียนเกินกว่าครึ่งหนึ่งที่ตอบถูก มีเพียงข้อเดียวคือ ข้อ 1. “เสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นมีแบบมาตรฐานแบบเดียว หรือแตกต่างกันไปตามภูมิภาค” ซึ่งเป็นความรู้ทั่วไปที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่สามารถรู้ได้จากเสียงสูงต่ำที่แตกต่างกันของภาษามาตรฐานโตเกียวกับภาษาถิ่นโอซาก้า นอกนั้นค่าเฉลี่ยการตอบถูกต่ำกว่าครึ่งทั้งหมด โดยเฉพาะข้อ 5. “คำ 3 พยางค์ มีรูปแบบเสียงสูงต่ำกี่รูปแบบ” ไม่มีผู้ตอบถูกเลย และ ข้อ 9. “คำคุณศัพท์ い มีเสียงสูงต่ำเพียง 2 รูปแบบ ได้แก่อะไรบ้าง” มีผู้ที่ตอบถูกเพียง 1 คน

5.3 การฟังเสียงสูงต่ำของผู้เรียนชาวไทย เปรียบเทียบระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ”

5.3.1 การฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าร้อยละความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า 28 คำ เปรียบเทียบกันระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” ซึ่งได้ผลตามตาราง 5

ตาราง 5 ค่าร้อยละความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า

รายการคำทดสอบ	กลุ่ม KU	กลุ่ม KUBJ
1. つつ❶	88.5%	75.0%
2. どぶ❶	96.2%	85.4%
3. うず❶	92.3%	75.0%
4. ござ❶	92.3%	72.9%
5. たなだ❶	92.3%	95.8%
6. むかで❶	88.5%	79.2%
7. いくた❶	88.5%	70.8%
8. どぼく❶	92.3%	64.6%
9. はまや❷	88.5%	45.8%
10. ほごし❷	92.3%	60.4%
11. いきさつ❶	88.5%	64.6%
12. おもむき❶	65.4%	70.8%
13. アクセル❶	92.3%	60.4%
14. じたばた❶	84.6%	52.1%
15. きどぐち❷	92.3%	83.3%
16. たちうお❷	80.8%	60.4%
17. こころえ❸	69.2%	58.3%
18. よふかし❸	96.2%	64.6%
19. うわきもの❶	69.2%	54.2%
20. そこぢから ❶	92.3%	64.6%
21. かみほとけ❶	80.8%	58.3%
22. パラグアイ❶	57.7%	37.5%
23. ウエスタン❷	73.1%	50.0%
24. エキストラ❷	80.8%	62.5%
25. うでだめし❸	80.8%	50.0%
26. わたりどり❸	65.4%	54.2%
27. いわしぐも❹	53.8%	22.9%
28. さいたかね❹	69.2%	41.7%
ค่าเฉลี่ย	82.3%	62.0%
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	12.1	15.4

*เรียงลำดับตามจำนวนพยางค์และรูปแบบเสียงสูงต่ำจาก ❶, ❷, ❸, ❹

จากตาราง 5 พบว่าค่าเฉลี่ยอัตราความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าของ “กลุ่ม KU” (82.3%) สูงกว่า “กลุ่ม KUBJ” (62%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=5.47$, $p<.01$) โดยในรายการคำทดสอบทั้งหมด 28 คำ ส่วนใหญ่ค่าร้อยละของ “กลุ่ม KUBJ” ต่ำกว่า “กลุ่ม KU” แทบทั้งสิ้น ยกเว้นคำว่า「たなだ」และ「おもむき」ที่ “กลุ่ม KUBJ” มีค่าร้อยละความถูกต้องสูงกว่า “กลุ่ม KU” เล็กน้อย

5.3.2 การฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าร้อยละความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม 28 คำเปรียบเทียบกันระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” ซึ่งได้ผลตามตาราง 6

ตาราง 6 ค่าร้อยละความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม

รายการคำทดสอบ	กลุ่ม KU	กลุ่ม KUBJ
1. ぼら?❶	92.3%	81.3%
2. やぶ?❶	88.5%	81.3%
3. はき?❶	76.9%	60.4%
4. ぶよ?❶	92.3%	47.9%
5. くぼみ?❶	84.6%	66.7%
6. ほとり?❶	88.5%	72.9%
7. このは?❶	76.9%	60.4%
8. ざくろ?❶	96.2%	72.9%
9. たてし?❷	73.1%	33.3%
10. よそみ?❷	57.7%	43.8%
11. きぬさや?❶	84.6%	64.6%
12. さかずき?❶	73.1%	83.3%
13. コミカル?❶	65.4%	27.1%
14. テキサス?❶	88.5%	47.9%
15. くさもち?❷	80.8%	64.6%
16. ほごしょく?❷	73.1%	47.9%
17. うずみび?❸	23.1%	18.8%
18. とびらえ?❸	53.8%	27.1%
19. おくりさき?❶	80.8%	83.3%
20. すかしぼり?❶	84.6%	79.2%
21. オフサイド?❶	80.8%	52.1%
22. バタフライ?❶	57.7%	25.0%
23. きくいむし?❷	73.1%	56.3%
24. マエストロ?❷	73.1%	56.3%
25. ごろあわせ?❸	53.8%	58.3%
26. のしあわび?❸	65.4%	66.7%
27. かがみいた?❹	11.5%	27.1%
28. さかさふじ?❹	30.8%	22.9%
ค่าเฉลี่ย	70.7%	54.6%
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	20.9	20.2

*เรียงลำดับตามจำนวนพยางค์และรูปแบบเสียงสูงต่ำจาก ❶, ❷, ❸, ❹

จากตาราง 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยอัตราความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถามของ “กลุ่ม KU” (70.7%) สูงกว่า “กลุ่ม KUBJ” (54.6%) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (t=2.93, p<.01) โดยในรายการคำทดสอบทั้งหมด 28 คำ ส่วนใหญ่ค่าร้อยละของ “กลุ่ม KUBJ” ต่ำกว่า “กลุ่ม KU” ยกเว้นคำว่า「さかずき？」「おくりさき？」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบราบ คำว่า 「ごろあわせ？」「のしあわび？」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 3 และ「かがみいた？」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 4

ทั้งนี้หากพิจารณาตาราง 5 และ ตาราง 6 ร่วมกัน จะพบว่าค่าเฉลี่ยอัตราความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม น้อยกว่าการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าทั้ง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” สอดคล้องกับงานวิจัยของ 鮎沢他 (1995) ที่ดำเนินการสำรวจกับผู้เรียนชาวจีนและพบว่าการฟังแยกแยะรูปแบบเสียงสูงต่ำจะยากขึ้นในคำที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม

5.3.3 การฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์จำแนกตามจำนวนพยางค์

เพื่อตรวจสอบว่าจำนวนพยางค์ของคำศัพท์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความถูกต้องของการฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำมากน้อย เพียงใด ผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำ 2-5 พยางค์ เปรียบเทียบกันระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” ซึ่งได้ผลตามตาราง 7 และ ตาราง 8

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า: จำแนกตามจำนวนพยางค์

จำนวนพยางค์	จำนวนคำทดสอบ	กลุ่ม KU (เรียนการออกเสียง)	กลุ่ม KUBJ (ไม่เรียนการออกเสียง)
1. สองพยางค์	4 คำ (つつ❶、どぶ❶、うず❶、ござ❶)	92.3%	77.1%
2. สามพยางค์	6 คำ (たなだ❶、むかで❶、いくた❶、どぼく❶、はまや❷、ほごし❷)	90.4%	69.4%
3. สี่พยางค์	8 คำ (いきさつ❶、おもむき❶、アクセル❶、じたばた❶、きどぐち❷、たちうお❷、こころえ❸、よふかし❸)	83.7%	64.3%
4. ห้าพยางค์	10 คำ (うわきもの❶、そこぢから❶、かみほとけ❶、パラグアイ❶、ウエスタン❷、エキストラ❷、うでだめし❸、わたりどり❸、いわしぐも❹、さいたかね❹)	72.3%	49.6%

จากตาราง 7 พบว่าโดยรวมไม่ว่าจะ “กลุ่ม KU” หรือ “กลุ่ม KUBJ” ก็มีแนวโน้มคล้ายคลึงกัน คือ อัตราความถูกต้องของการฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำ ลดลงผกผันกับจำนวนพยางค์ที่มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ 李 (2010) ซึ่งดำเนินการสำรวจกับผู้เรียนชาวเกาหลี และพบว่าคะแนนความถูกต้องของการฟังลดลงเมื่อจำนวนพยางค์มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม หากเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มจะเห็นว่า “กลุ่ม KU” ฟังเสียงสูงต่ำของคำ 2 พยางค์ และ 3 พยางค์ได้ดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 92.3% และ 90.4% ตามลำดับ และถึงแม้จะเป็นคำ 4 พยางค์ ก็ยังมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องถึง 83.7% ส่วนคำ 5 พยางค์ มีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 72.3% ซึ่งยังกล่าวได้ว่าอยู่ในเกณฑ์สูง[13] สำหรับ “กลุ่ม KUBJ” ฟังเสียงสูงต่ำของคำ 2 พยางค์ได้ดีที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องที่ 77.1% และอัตราความถูกต้องนี้ลดลงตามลำดับสำหรับคำ 3-4 พยางค์ ส่วนคำ 5 พยางค์นั้นถือว่ายากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 49.6% ซึ่งต่างจาก “กลุ่ม KU” 22.7%

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม: จำแนกตามจำนวนพยางค์

จำนวนพยางค์	จำนวนคำทดสอบ	กลุ่ม KU (เรียนการออกเสียง)	กลุ่ม KUBJ (ไม่เรียนการออกเสียง)
1. สองพยางค์	4 คำ (ぼら?❶、やぶ?❶、はき?❶、ぶよ?❶)	87.5%	67.7%
2. สามพยางค์	6 คำ (くぼみ?❶、ほとり?❶、このは?❶、ざくろ?❶、たてし?❷、よそみ?❷)	79.5%	58.3%
3. สี่พยางค์	8 คำ (きぬさや?❶、さかずき?❶ 、コミカル?❶、テキサス?❶ 、くさもち?❷ 、ほごしょく?❷、うずみび?❸、とびらえ?❸)	67.8%	47.7%
4. ห้าพยางค์	10 คำ (おくりさき?❶、すかしぼり?❶、オフサイド?❶、バタフライ?❶、きくいむし?❷ 、マエストロ?❷、ごろあわせ?❸、のしあわび?❸、かがみいた?❹、さかさふじ?❹)	61.2%	52.7%

[13] ในงานวิจัยของ 鮎沢孝子・小高京子(1998) พบว่าผู้เรียนชาวไทยกลุ่มที่มีคะแนนสูง และกลุ่มที่มีคะแนนต่ำมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังที่ 74% และ 48% ตามลำดับ ส่วนความถูกต้องโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 61%

จากตาราง 8 พบว่า สำหรับ “กลุ่ม KU” การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถามจำแนกตามจำนวนพยางค์ พบแนวโน้มเช่นเดียวกับคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า กล่าวคืออัตราความถูกต้องของการฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำ ลดลงผกผันกับจำนวนพยางค์ที่มากขึ้น อย่างไรก็ตามสำหรับ “กลุ่ม KUBJ” อัตราความถูกต้องของคำ 5 พยางค์ (52.7%) กลับมากกว่าคำ 4 พยางค์ (47.7%) ซึ่งหากกลับไปดูตาราง 6 จะพบว่า “กลุ่ม KUBJ” สามารถฟังเสียงสูงต่ำของคำ 5 พยางค์แบบราบ และ แบบลบสองเฉลี่ยได้ดีกว่าคำ 4 พยางค์นั่นเอง

5.3.4 การฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์จำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ

เพื่อตรวจสอบว่ารูปแบบเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำมากน้อย เพียงใด ผู้วิจัยได้หาค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังของคำศัพท์แบบราบ แบบสูงที่พยางค์ต้น แบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3 และแบบลบสอง เปรียบเทียบกันระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” ซึ่งได้ผลตามตาราง 9 และ ตาราง 10

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า: จำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ

รูปแบบเสียงสูงต่ำ	จำนวนคำทดสอบ	กลุ่ม KU (เรียนการออกเสียง)	กลุ่ม KUBJ (ไม่เรียนการออกเสียง)
1. แบบราบ	8 คำ (つつ❶、どぶ❶、たなだ❶、むかで❶、いきさつ❶、おもむき❶、うわきもの❶、そこぢから❶)	85.1%	73.7%
2. แบบสูงที่พยางค์ต้น	8 คำ (うず❶、ござ❶、いくた❶、どぼく❶、アクセル❶、じたばた❶、かみほとけ❶、パラグアイ❶)	85.1%	61.5%
3. แบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3	8 คำ (はまや❷、ほごし❷、きどぐち❷、たちうお❷、ウエスタン❷、エキストラ❷、うでだめし❸、わたりどり❸)	81.7%	58.3%
4. แบบลบสอง	4 คำ (こころえ❸、よふかし❸、いわしぐも❹、さいたかね❹)	72.1%	46.9%

จากตาราง 9 พบว่า การฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า จำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำนั้น “กลุ่ม KU” สามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบ และแบบสูงที่พยางค์ต้นได้ดีพอ ๆ กัน โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องเท่ากันคือ 85.1% ลำดับถัดไปคือแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องใกล้เคียงแบบราบ และแบบสูงที่พยางค์ต้น คือ 81.7% ลำดับสุดท้ายคือแบบลบสอง มีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 72.1% ซึ่งยังกล่าวได้ว่าอยู่ในเกณฑ์สูง

สำหรับ “กลุ่ม KUBJ” สามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบได้ดีที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 73.7% ส่วนรูปแบบอื่น ๆ ได้แก่แบบสูงที่พยางค์ต้น (61.5%) แบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 2 และ 3 (58.3%) และแบบลบสอง (46.9%) มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องลดลงตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม: จำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำ

รูปแบบเสียงสูงต่ำ	จำนวนคำทดสอบ	กลุ่ม KU (เรียนการออกเสียง)	กลุ่ม KUBJ (ไม่เรียนการออกเสียง)
1. แบบราบ	8 คำ (ぼら？❶、やぶ？❶、くぼみ？❶、ほとり？❶、きぬさや？❶、さかずき？❶、おくりさき？❶、すかしぼり？❶)	84.6%	76.6%
2. แบบสูงที่พยางค์ต้น	8 คำ (はき？❶、ぶよ？❶、このは？❶、ざくろ？❶、コミカル？❶、テキサス？❶、オフサイド？❶、バタフライ？❶)	79.3%	49.2%
3. แบบสูงที่พยางค์กลาง พยางค์ที่ 2 และ 3	8 คำ (たてし？❷、よそみ？❷、くさもち？❷、ほごしょく？❷、きくいむし？❷、マエストロ？❷、ごろあわせ？❸、のしあわび？❸)	68.8%	53.4%
4. แบบลบสอง	4 คำ (うずみび？❸、とびらえ？❸、かがみいた？❹、さかさふじ？❹)	29.8%	24.0%

จากตาราง 10 พบว่า การฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม จำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำนั้น “กลุ่ม KU” สามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบ และแบบสูงที่พยางค์ต้น ได้ดีเช่นเดียวกับคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องที่ 84.6% และ 79.3% ตามลำดับ ส่วนแบบสูงที่พยางค์กลาง พยางค์ที่ 2 และ 3 มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องลดลงเล็กน้อย โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องที่ 68.8% แต่ที่ “กลุ่ม KU” ทำคะแนนได้น้อยที่สุดคือแบบลบสองซึ่งมีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 29.8%

สำหรับ “กลุ่ม KUBJ” สามารถฟังเสียงสูงต่ำแบบราบได้ดีที่สุดเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องที่ 76.6% ซึ่งมากกว่าการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของแบบสูงที่พยางค์ต้นและแบบสูงที่พยางค์กลาง พยางค์ที่ 2 และ 3 น้อยกว่าแบบราบมาก โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 49.2% และ 53.4% ตามลำดับ ส่วนแบบลบสองเป็นแบบที่ยากที่สุดสำหรับ “กลุ่ม KUBJ” เช่นเดียวกับ “กลุ่ม KU” โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้อง 24.0%

6. สรุปและอภิปรายผล

6.1 ปัญหาการฟังเสียงสูงต่ำของผู้เรียนชาวไทย

จากการวิเคราะห์ความถูกต้องการฟังเสียงสูงต่ำ ของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า และทำนองเสียงคำถามจำแนกตามจำนวนพยางค์ และรูปแบบเสียงสูงต่ำสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

(1) ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะฟังเสียงสูงต่ำคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าได้ดีกว่าคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถามซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้า (鮎沢他, 1997)

(2) เมื่อจำนวนพยางค์มากขึ้นอัตราความถูกต้องของการฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำมีแนวโน้มลดลงซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยก่อนหน้า (李, 2010) ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบเสียงสูงต่ำมีจำนวนเพิ่มขึ้นตามจำนวนพยางค์ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถฟังและแยกแยะในทันทีว่าเป็นรูปแบบใด จึงกล่าวได้ว่าการฟังรูปแบบเสียงสูงต่ำของคำศัพท์มากพยางค์ ยากกว่าคำศัพท์น้อยพยางค์

(3) รูปแบบเสียงสูงต่ำมีอัตราความถูกต้องของการฟังต่ำสุดคือแบบลบสองในคำ 4-5 พยางค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อลงท้ายด้วยทำนองเสียงคำถาม มีผู้เรียนเพียงประมาณ 2-3 ใน 10 คน ที่สามารถระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำได้ถูกต้อง ผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้สามารถสรุปได้ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อยอดจากงานวิจัยของ 鮎沢他 (1995) และ 鮎沢孝子・小高京子 (1998) ว่าเสียงสูงต่ำแบบลบสองในคำตั้งแต่ 4 พยางค์ขึ้นไปเรียนรู้ยากที่สุดสำหรับผู้เรียนชาวไทย

6.2 ความรู้ความเข้าใจในเสียงสูงต่ำ กับทักษะการฟังเสียงสูงต่ำ

เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง “กลุ่ม KU” กับ “กลุ่ม KUBJ” ด้านความรู้จะพบว่า “กลุ่ม KU” สามารถเข้าใจและยังจดจำหลักการเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นทั้งความรู้ทั่วไป และความรู้เชิงลึกได้ ส่วน “กลุ่ม KUBJ” ส่วนใหญ่จะรู้แต่เพียงว่า “เสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่นแตกต่างกันไปตามภูมิภาค” แต่ยังไม่รู้หลักการของเสียงสูงต่ำโดยละเอียด

เมื่อพิจารณาค่าความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำระหว่าง “กลุ่ม KU” กับ “กลุ่ม KUBJ” จะพบว่าค่าร้อยละความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า และทำนองเสียงคำถาม ของ “กลุ่ม KU” สูงกว่า “กลุ่ม KUBJ” อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 จึงกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การฝึกฟังเสียงสูงต่ำ ช่วยให้ผู้เรียน “กลุ่ม KU” มีทักษะการฟังที่ดีกว่าโดยแตกต่างกันประมาณร้อยละ 15-20 อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในรายการคำทดสอบจะพบว่ามีบางคำที่ “กลุ่ม KUBJ” มีค่าความถูกต้องของการฟังสูงกว่า เช่นกรณีของคำว่า「たなだ」และ「おもむき」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบราบ ทั้งนี้เป็นไปได้ว่าระหว่างที่ผู้เรียนลังเล หรือไม่แน่ใจในคำตอบมักจะทำเครื่องหมาย ✓ ตรง「なし」ทำให้คำตอบของแบบราบมีจำนวนสูงขึ้น ซึ่งเป็นแนวโน้มที่พบในคำอื่น ๆ ที่ไม่ใช่แบบราบเช่นเดียวกัน ส่วนคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม มีประเด็นที่น่าสนใจคือ นอกจาก 「さかずき？」「おくりさき？」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบราบ ยังมีคำว่า 「ごろあわせ？」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบสูงที่พยางค์กลางพยางค์ที่ 3 และ「かがみいた？」ซึ่งมีเสียงสูงต่ำแบบลบสองที่ “กลุ่ม KUBJ” มีค่าความถูกต้องของการฟังสูงกว่า “กลุ่ม KU” ค่อนข้างชัดเจน ทั้งนี้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่ากรณีของ “กลุ่ม KUBJ” ที่ไม่ได้เรียนเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำโดยละเอียดนั้น จะรับรู้ตำแหน่งเสียงสูงต่ำตามที่ได้ยิน แต่สำหรับ “กลุ่ม KU” ความรู้ความเข้าใจในเสียงสูงต่ำจะกลายเป็นตัวกรอง (filter) ทำให้ผู้เรียนระมัดระวังเวลาฟังจนบางครั้งเกิดความลังเลในคำตอบและเลือกตำแหน่งเสียงสูงต่ำผิดไป โดยเมื่อไม่แน่ใจก็มีแนวโน้มจะเลือกแบบราบ หรือเลือกตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่อยู่ข้างหน้าตามตาราง 11

ตาราง 11 อัตราคำตอบของ「ごろあわせ？」และ「かがみいた？」

คำ 5 พยางค์	กลุ่ม	แบบ⓪	แบบ❶	แบบ❷	แบบ❸	แบบ❹
ごろあわせ？❸	กลุ่ม KU	23.1	0.0	15.4	53.8	7.7
	กลุ่ม KUBJ	20.8	0.0	14.6	58.3	6.3
かがみいた？❹	กลุ่ม KU	26.9	0.0	3.8	57.7	11.5
	กลุ่ม KUBJ	18.8	0.0	14.6	39.6	27.1

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความถูกต้องการฟังเสียงสูงต่ำจำแนกตามจำนวนพยางค์ระหว่าง “กลุ่ม KU” กับ “กลุ่ม KUBJ” จะพบว่า สำหรับคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า ผู้เรียน “กลุ่ม KU” กว่าร้อยละ 80 สามารถฟังเสียงสูงต่ำของคำ 2-4 พยางค์ได้ดี ส่วนคำ 5 พยางค์จะมีผู้เรียนที่ประสบปัญหาการฟังเพิ่มขึ้นบ้าง แต่โดยเฉลี่ยก็ยังเกินร้อยละ 70 ในขณะที่ “กลุ่ม KUBJ” มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องน้อยกว่า “กลุ่ม KU” โดยจะรับรู้เสียงสูงต่ำของคำ 2 พยางค์ได้ดีที่สุด (77.1%) แต่เมื่อพยางค์เพิ่มขึ้นเป็น 3-5 พยางค์ ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของ “กลุ่ม KUBJ” น้อยลงอย่างเห็นได้ชัด

สำหรับคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม ค่าเฉลี่ยความถูกต้องของการฟังเสียงสูงต่ำน้อยลง ทั้ง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” อย่างไรก็ตาม ประมาณร้อยละ 80 ของ “กลุ่ม KU” ยังฟังเสียงสูงต่ำของคำ 2-3 พยางค์ได้ถูกต้อง แต่จะมีความผิดพลาดเพิ่มขึ้นสำหรับคำ 4-5 พยางค์ ส่วน “กลุ่ม KUBJ” มีค่าเฉลี่ยความถูกต้องต่ำกว่า “กลุ่ม KU” โดยอัตราความถูกต้องที่สูงสุดคือคำ 2 พยางค์ (67.7%) และค่าเฉลี่ยความถูกต้องลดต่ำลงตามจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าสนใจคือ คำ 5 พยางค์ ค่าเฉลี่ยความถูกต้องสูงกว่าคำ 4 พยางค์ ทั้งนี้หากพิจารณาในรายการคำทดสอบจะพบว่าคำ 5 พยางค์ที่มีเสียงสูงต่ำแบบราบโดยเฉลี่ยมีค่าร้อยละของความถูกต้องมากกว่าคำ 4 พยางค์ จึงอาจเป็นไปได้ว่าในกรณีของคำมากพยางค์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม เมื่อพยางค์สุดท้ายขึ้นเสียงสูง จะทำให้รับรู้ว่าเป็นเสียงสูงต่ำแบบราบง่ายขึ้น

ตาราง 12 เปรียบเทียบผลทดสอบทักษะการฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำ จำแนกตามจำนวนพยางค์ระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ”

จำนวนพยางค์	คำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า		คำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม	
	กลุ่ม KU	กลุ่ม KUBJ	กลุ่ม KU	กลุ่ม KUBJ
2 พยางค์	> 90 %	≈ 77 %	≈ 88 %	≈ 68%
3 พยางค์	> 90 %	≈ 69 %	≈ 80 %	≈ 58%
4 พยางค์	≈ 84 %	≈ 64 %	≈ 68%	≈ 48%
5 พยางค์	≈ 72 %	≈ 50 %	≈ 61%	≈ 53%

จากสรุปในตาราง 12 อาจกล่าวได้ว่าความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์การฝึกฟังเสียงสูงต่ำช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังที่ดีทั้งคำน้อยพยางค์และคำมากพยางค์ในกรณีของคำศัพท์ที่ลงท้ายด้วยทำนองเสียงบอกเล่า แต่ผู้เรียนที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การฝึกฟังเสียงสูงต่ำ จะประสบปัญหาในการฟังเพื่อแยกความแตกต่างของเสียงสูงต่ำโดยเฉพาะในคำศัพท์มากพยางค์ และคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม

เมื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและแยกแยะรูปแบบเสียงสูงต่ำในคำภาษาญี่ปุ่น ระหว่าง “กลุ่ม KU” และ “กลุ่ม KUBJ” สามารถสรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 13 เปรียบเทียบผลทดสอบทักษะการฟังและแยกแยะเสียงสูงต่ำ จำแนกตามรูปแบบเสียงสูงต่ำระหว่าง "กลุ่ม KU" และ "กลุ่ม KUBJ"

รูปแบบเสียงสูงต่ำ	คำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า		คำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม	
	กลุ่ม KU	กลุ่ม KUBJ	กลุ่ม KU	กลุ่ม KUBJ
แบบราบ	≈ 85%	≈ 74%	≈ 85%	≈ 77%
แบบสูงที่พยางค์ต้น	≈ 85%	≈ 62%	≈ 79%	≈ 49%
แบบสูงที่พยางค์กลาง พยางค์ที่ 2 และ 3	≈ 82%	≈ 58%	≈ 69%	≈ 53%
แบบลบสอง	≈ 72%	≈ 47%	≈ 30%	≈ 24%

จากสรุปในตาราง 13 สามารถกล่าวได้ว่า ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์การฝึกฟังเสียงสูงต่ำช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังที่ดีในกรณีของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า โดยผู้เรียนสามารถแยกความแตกต่างระหว่างแบบราบและที่ไม่ใช่แบบราบ และกรณีที่ไม่ใช่แบบราบก็สามารถระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำได้ทั้งที่อยู่ต้นคำ และกลางคำ แต่อาจจะยากขึ้นเมื่อตำแหน่งเสียงสูงต่ำอยู่ตรงพยางค์ที่สองนับจากท้ายคำ ในทางกลับกันผู้เรียนที่ขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์การฝึกฟังเสียงสูงต่ำ แม้จะรับรู้เสียงสูงต่ำแบบราบได้โดยง่าย แต่ยังไม่สามารถระบุตำแหน่งเสียงสูงต่ำได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะแบบสูงที่พยางค์กลาง และจะยากมากขึ้นในกรณีของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถาม

7. ข้อเสนอแนะ

จากการเปรียบเทียบผู้เรียน 2 กลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ฝึกฝนเสียงสูงต่ำ ("กลุ่ม KU") กับกลุ่มที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ฝึกฝนเสียงสูงต่ำ ("กลุ่ม KUBJ") พบว่าปัจจัยดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นดีกว่า ไม่ว่าจะพิจารณาตามจำนวนพยางค์หรือรูปแบบเสียงสูงต่ำทั้งในคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่า และทำนองเสียงคำถาม สำหรับปัญหาการฟังเสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่น สามารถสรุปได้ว่าจะยากขึ้นตามจำนวนพยางค์ที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแบบลบสองซึ่งเป็นรูปแบบเสียงสูงต่ำที่ยากที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ในแง่ของการจัดการเรียนการสอนเสียงสูงต่ำสำหรับผู้เรียนชาวไทยดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนควรให้ความรู้ หลักการเบื้องต้นเกี่ยวกับเสียงสูงต่ำก่อนการฝึกฟังและฝึกออกเสียง และรายการคำศัพท์ที่ใช้ฝึกออกเสียงควรมีเครื่องหมายกำกับเสียงสูงต่ำ เพื่อให้ผู้เรียนจดจำเสียงผ่านทั้งประสาทตาและประสาทหูไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้ควรฝึกให้ผู้เรียนสามารถเขียนบันทึกรูปแบบเสียงสูงต่ำที่ได้ยิน เป็นเครื่องหมายเสียงสูงต่ำได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้สามารถทบทวน ฝึกฝน ตรวจสอบซ้ำด้วยตนเองในภายหลัง ดังผลการวิจัยของ 磯村他 (2016) ที่ระบุว่าเครื่องหมายเสียงสูงต่ำมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้เสียงสูงต่ำโดยช่วยให้ผู้เรียนตระหนักและออกเสียงได้ถูกต้อง

2. ผู้สอนควรจัดลำดับการสอนโดยเริ่มให้ฝึกฟังจากคำน้อยพยางค์ก่อน ส่วนรูปแบบเสียงสูงต่ำนั้น ควรฝึกให้แยกแยะความแตกต่างของเสียงสูงต่ำแบบราบและแบบสูงที่พยางค์ต้นก่อน แล้วจึงต่อด้วยเสียงสูงต่ำของแบบสูงที่พยางค์กลาง (แบบ❷ แบบ❸) และสุดท้ายคือแบบลบสอง (แบบ❸ แบบ❹) ซึ่งยาก

ที่สุดสำหรับผู้เรียนชาวไทย ทั้งนี้ผู้สอนอาจใช้วิธีให้ผู้เรียนลองออกเสียงตามเครื่องหมายเสียงสูงต่ำโดยอาจใช้คำที่ไม่มีความหมาย「マママママ」สังเกตการออกเสียงของตัวเองเพื่อตระหนักถึงความแตกต่างของตำแหน่งเสียงสูงต่ำที่อยู่ใกล้กัน นอกจากนี้สำหรับผู้เรียนที่แยกความแตกต่างระหว่างเสียงสูงหรือต่ำได้ยากนั้น การใช้วิธี TPR (Total Physical Response) โดยเคลื่อนไหวมือ หรือศีรษะขึ้นลง (国際交流基金『音声を教える』, 2009) ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยได้ และเมื่อผู้เรียนคุ้นเคยกับเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงบอกเล่าดีแล้ว ผู้สอนจึงค่อยฝึกฝนเสียงสูงต่ำของคำศัพท์ที่จบด้วยทำนองเสียงคำถามเพิ่มเติมต่อไป

3. ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนจดจำเสียงสูงต่ำโดยการสังเกต เขียนบันทึกเครื่องหมาย และตรวจสอบเมื่อไม่แน่ใจให้เป็นนิสัย ทั้งนี้เนื่องจากการสังเกตและตรวจสอบการเรียนรู้ของตัวเอง (self monitoring) เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียนที่ดี (スィリポンパイブーン, 2006) ทั้งนี้สำหรับผลการวิจัยซึ่งได้ดำเนินการทดลองกับผู้เรียนชาวไทยกลุ่มอื่น ผู้วิจัยจะนำเสนอในคราวต่อไป

บรรณานุกรม

ยุพกา ฟูกุชิม่า. (2555). **ความเชื่อและกลยุทธ์การเรียนรู้การออกเสียงของนิสิตเอกภาษาญี่ปุ่นชาวไทย.** เอกสารหลังการประชุมระดับชาติเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษาในประเทศไทย ครั้งที่ 5. หน้า 83-100.

ยุพกา ฟูกุชิม่า. (2558). **ประสิทธิผลของการฝึกแชโดอิ้งต่อการเรียนรู้เสียงสูงต่ำภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทย.** วารสารญี่ปุ่นศึกษา ปีที่ 32 ฉบับที่ 1. หน้า 72-90.

鮎沢孝子・西沼行博・李明姫・荒井雅子・小高京子・法貴則子(1995).「東京語アクセント聴取実験結果の分析―10言語グループの結果―」『国際社会における日本語についての総合的研究 第2回研究報告会予稿集』, 25-32.

鮎沢孝子・西沼行博・楊立明・小高京子(1997).「北京語を母語とする日本語学習者の東京語アクセントの知覚」『日本語教育論文集―小出詩子先生退職記念―』, 凡人社, 69-81.

鮎沢孝子・小高京子(1998).「東京語アクセントの聞き取りテスト 21言語グループの母語別・成績群別正答率」『文部省科学基礎研究費(創成的基礎研究費)新プロ「日本語」総括班「国際社会における日本語についての総合的研究研究論集1」』, 57-71.

鮎沢孝子・西沼行博・河津基(2000).「アクセント習得の縦断研究―3年半の調査結果―」『第14回日本音声学会全国大会予稿集』, 177-182.

磯村一弘(1996).「アクセント型の知識と聞き取り―北京語を母語とする日本語教師における東京語アクセントの場合―」『平成8年度日本音声学会全国大会予稿集』, 59-67.

磯村一弘(2001).「海外における日本語アクセント教育の現状」『2001年度日本語教育学会秋季大会予稿集』, 211-212.

磯村一弘・松田真希子・ユパカー・フクシマ(2016)「タイ語話者およびベトナム語話者による日本語アクセントの実現―アクセント記号の効果に注目して―」『2016年日本語教育国際研究大会』発表予稿集.

河津基・鮎沢孝子・許舜貞(2003).『東京語アクセントの聞き取りテストCD』平成11-14 年度科学研究費補助金 特定領域研究(1)「高等教育改革に資するマルチメディアの高度利用に関する研究」『高等教育改革とマルチメディア教育利用』研究成果報告会2003年1月27日.

国際交流基金(2009).『音声を教える』, ひつじ書房.

佐藤友則 (1995).「単音と韻律が日本語音声の評価に与える影響力の比較」『世界の日本語教育』5, 139-154.

佐藤友則 (2001).「音声評価基準の習得過程に関する考察」『第二言語としての日本語の習得研究』4, 134-149.

スィリポンパイブーン・ユパカー(2006).「アクセント習得における意識的学習の役割 ―タイ語母語話者の場合―」『日本言語文化研究会論集』2, 17-28.

タサニー・メーターピスィット(2014).「タイ人日本語学習者のための音声教育の現状と課題―教師の教育方法と学習者の取り組み方を中心に―」『早稲田日本語教育学』16, 87-104.

西郡仁朗・八山京子(1997).「北京語母語話者による東京語アクセント聞き取りの習得―日本語学習初期段階における詳説と練習の効果―」『21世紀の日本語教育に向けて』文部科学研究費(創成的基礎研究費)「国際社会における日本語についての総合的研究」研究班3「音声言語の韻律特徴に関する実験研究」研究報告書, 81-89.

平田悦郎・鮎澤孝子・中川千恵子・小高京子(1997).「「東京語アクセント聞き取りテスト」縦断 調査結果報告―韻律教育を実施した場合の観察報告―」新プロ「日本語」研究班3平成8年度研究報告書『21世紀の日本語教育にむけて』, 61-72.

Yupaka Siriphonphaiboon・磯村一弘・Pakatip Skulkru(2008).「タイ人教師による日本語音声教育の現状調査」タマサート大学主催日本語教育国際シンポジウム『東南アジアにおける日本語教育の展望』発表予稿集, 146-150.

李京姫(2010).「韓国人日本語学習者における日本語アクセントの弁別能力について―無意味語を用いた調査から―」『名古屋外国語大学現代国際学部紀要』6, 279-292.